

DOI 10.18372/2786-823.1.19317

УДК 374.091.3-052:37.015.31

Хлебїк Світлана

кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
м. Ніжин, Україна
super.hl@ukr.net

КОУЧ-ПІДХІД У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті розкрито основні теоретичні засади і практичне значення використання коуч-підходу у розвитку творчих здібностей вихованців закладів позашкільної освіти. Висвітлено методичні аспекти використання коучингу як педагогічної технології, розкрито значення коучингової технології як чинника впливу на активізацію внутрішніх ресурсів особистості для подальшого саморозвитку та успішності в усіх сферах життя.*

***Ключові слова:** коучинг, коуч-підхід, педагогічна технологія, творчі здібності, вихованці закладу позашкільної освіти*

***Annotation.** The article reveals the main theoretical principles and practical significance of using the coach approach in the formation of creative abilities of pupils of extra-curricular education institutions. Methodical aspects of using coaching as a pedagogical technology are highlighted, the importance of coaching technology as a factor influencing the activation of internal resources of the individual for further self-development and success in all spheres of life is revealed.*

***Key words:** coaching, coach-approach, pedagogical technology, creative abilities, pupils of an out-of-school education institution*

Вступ. Сучасний етап розвитку українського суспільства потребує пошуку дієвих підходів до формування у молодих громадян здатності привносити

новий зміст у соціокультурний простір країни, адекватно сприймати зміни і впроваджувати інновації в усі сфери його життя. Тобто, постає питання виховання творчої, неординарної особистості із сформованим нестандартним мисленням, здатної розв'язувати перспективні завдання щодо проектування майбутнього оновленої країни. Вагомим чинником успішності процесу формування творчої особистості стає забезпечення умов для розвитку громадянської активності, соціальної самореалізації та професійного самовизначення особистості.

Сучасна позашкільна освіта є джерелом унікальних можливостей для виявлення і реалізації творчого потенціалу дітей та молоді. Сьогодні заклади позашкільної освіти пропонують широкий спектр гуртків, секцій, творчих колективів, лабораторій, об'єднань, що дозволяє створити неформальне середовище вільного спілкування вихованців і педагогів, простір для розквіту талантів і професійної автономії обдарованої молоді.

Мета статті – розкрити основні теоретичні засади і практичне значення використання коуч-підходу у розвитку творчих здібностей вихованців закладів позашкільної освіти.

Результати дослідження. Виявленню і підтримці найбільш здібних і обдарованих дітей сприяє впровадження в роботу освітніх закладів якісних стратегій перебудови змісту освіти та нових підходів до організації освітньо-виховного середовища установ.

Збагачення роботи закладу позашкільної освіти впровадженням нових розвивальних програм і методик, залучення нових підходів і технологій для виховання обдарованих дітей орієнтоване на перехід до якісно нового рівня позашкільної освіти. До стратегій збагачення, охарактеризованих у науковій літературі, необхідно виділити найбільш універсальні, за якими передбачено навчання вихованців як в межах традиційного освітнього процесу, так і під час впровадження інноваційних технологій (наприклад, участь у творчих або дослідницьких проектах, спеціальних тренінгах та квестах тощо).

Все більшої популярності в роботі закладів позашкільної освіти набувають

технології, засновані на методології і філософії коучингу як новітньої альтернативної парадигми в освіті. Особливості впровадження коучингу на рівні технологій організації освітньої діяльності представлено в дослідженнях ряду вітчизняних науковців

Аналіз праць сучасних дослідників дозволяє виділити два напрямки у поглядах фахівців на місце коучингу в освітньому процесі.

Прибічники першого напрямку вважають, що роль коучингу в освітньому процесі визначається використанням окремих педагогічних прийомів та технологій.

Дослідники другого напрямку розглядають проблему більш системно, розширюють зону розуміння коучингу до рівня сформованого стилю, провідного методу або цілісної концепції сучасної освіти.

Ми погоджуємося з висновками В. Зеленіна, що погляди науковців першої групи можна вважати характеристикою педагогічного коучингу, а другої - освітнього, який є системним поняттям і його впровадження спрямовано на застосування цієї інноваційної технології для перетворення освітньо-виховного простору закладу освіти відповідно до викликів сучасності [2].

В основі роботи закладу позашкільної освіти лежить особистісно-орієнтований підхід, який максимально співзвучний з головною ідеєю коучингу - бачення у вихованцях неповторних особистостей, які мають свої індивідуальні особливості, систему цінностей, цілей і потреб, рівень розвитку творчих можливостей.

Наявність або відсутність стимулу для розвитку і реалізації творчого потенціалу є вирішальною умовою становлення особистості, її розвитку і самопізнання. Стимулювання творчої активності вихованців до пошуку нових шляхів розв'язання проблемних питань, висування нестандартних ідей і прийняття оригінальних рішень в організації навчання із використанням коуч-технологій сприяє формуванню творчої активності, як провідного компонента становлення творчої особистості.

Особистісний підхід до кожного здобувача освіти, виявлення сильних і

слабких сторін, усвідомлена участь в процесі отримання запланованих результатів визначають зміст і завдання використання коучингу.

Глибинна діагностика індивідуальних талентів дитини та можливої їх конфігурації в кожному окремому випадку, підвищення результативності навчання і сприяння реалізації творчих здібностей у подальшій успішній самореалізаціє – є головною метою впровадження коучингу у позашкільній освіті [1].

Важливим для нас є характеристика коучингу як педагогічної технології. Оскільки він, фактично, є моделлю діяльності, спрямованої на педагогічну організацію та проведення освітньо-виховного процесу в закладі позашкільної освіти, забезпечення комфортних умов для педагогів і вихованців, коуч-технології можуть стати органічною частиною навчальних занять, соціокультурних і виховних заходів, інших видів педагогічної взаємодії.

Технологічний процес у використанні коуч-підходу має здійснюватися з дотриманням чіткої послідовності наступних етапів:

- постановка мети і усвідомлення можливості її реалізації;
- визначення і аналіз необхідних складових успіху;
- самоаналіз власних можливостей щодо досягнення поставленої мети і наявність зовнішніх ризиків;
- визначення шляхів досягнення поставленої мети і моніторинг здобутих результатів.

Сформулювати очікуваний результат і можливості його досягнення дозволяє використання певних методів і методик, які формують механізми реалізації коучин-взаємодії.

Головним інструментом коучингу є запитання, які дозволяють вихованцю проаналізувати ситуацію, систематизувати всі можливі варіанти її вирішення і знайти з них найбільш оптимальний варіант.

Важливою ознакою запитань, що використовуються в технології коучингу є їх спрямованість на стимуляцію інтелектуальну діяльність (зокрема, емоційний інтелект), творчі здібності та інтуїцію. З іншого боку - обов'язковою

умовою використання коуч-технологій у позашкільній освіті для розвитку творчих здібностей вихованців, є відкритий характер поставлених питань. В такий спосіб, педагог позашкілля підвищує рівень зацікавленості дитини у виконанні поставлених завдань, стимулює активність у реалізації власних бажань і прагнень.

Потужним внутрішнім ресурсом для подальшого саморозвитку і професійної успішності в майбутньому стає зростання у вихованця віри у свої сили, впевненість в тому, що його думка та творчі досягнення отримують визнання і є важливими для людей. Успішно долаючи внутрішні бар'єри, коучингові техніки дозволяють дитині свідомо обирати важливу для себе ціль і знаходити шляхи її досягнення. Ці навички стають необхідною складовою її самовизначення у майбутньому, способом організації не тільки професійного, а й особистого життя. Техніки коучингу сприяють навчанню вихованця ефективному плануванню та управлінню своїм особистим часом, підвищенню його продуктивного використання.

Важливими для позашкільної освіти є такі ключові елементи коучингу як усвідомлення та відповідальність. Усвідомлення стає результатом використання інструментів коучингової технології для посилення концентрації уваги на важливих моментах, чіткості та коректності формулювання завдань і цілей щодо їх виконання.

Метою коучинга є формування відповідальності педагога: не надати знання в процесі навчання, а стимулювати розвиток потреби учня у самоосвіті, здатність самостійно знаходити та вибирати необхідні знання для виконання запланованих видів діяльності.

В той же час, використання коуч-підходу сприяє переводу свідомості вихованця у стан творчого потоку, коли генерування творчих ідей стає не тільки можливим, а й необхідним засобом самовираження. Це відбувається за рахунок отриманого індивідуального досвіду вирішення проблеми, закріплення засвоєних знань і умінь на рівні навичок виконання діяльності, формування внутрішньої потреби у креативних активностях та їх практичній реалізації [3].

Висновки. Коучинг, як результативна педагогічна технологія та вид індивідуальної підтримки особистості на шляху розвитку її творчих здібностей, довів свою успішність як обов'язковий компонент сучасного освітнього процесу. Особливо ефективним він є у підвищенні рівня продуктивності та екологічності роботи закладів позашкільної освіти.

Активне запровадження коуч-підходу в освітньо-виховний простір позашкільля сприяє розвитку творчих здібностей вихованців, спрямовує їх на досягнення індивідуальної цілі способом, який належить учням визначити самотужки, реалізуючи власні здібності і можливості; робить можливим підвищення персональної ефективності у майбутній самореалізації молодих людей у всіх сферах життя.

Список використаних джерел

1. Зонов Б. Коучинг як процес підтримки та розвитку нових моделей поведінки в освітньому середовищі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 4 (108). С. 380 - 387. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.04/380-387> .

2. Зеленін В.В., Антонюк О.І. Освітній коучинг як акмеологічна система інноваційних педагогічних технологій. *Наукові перспективи*. 2022. № 10(22). С. 370 – 385. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/2796/2809> (дата звернення: 16.10.2024).

3. Маєвська О.М. Техніки коучингу на уроках як інструмент формування художньо-практичної компетентності молодших підлітків. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 31. Т. 2. 2021 С. 51 – 56. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/31/part_2/11.pdf (дата звернення: 16.10.2024).